

УДК 616-036.865:572.025(260)

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ЛИЦЬ ПОХИЛОГО ВІКУ ТА ІНВАЛІДІВ У МОРСЬКИХ ПОРТАХ

Скиба О.В., Євстафьев В.М.

*ДП Український НДІ медицини транспорту МОЗ України, Одеса
valery.evstafev@gmail.com*

Наведені узагальнені дані по захворюваності робітників морських портів були проведені з ціллю визначення факторів ризику для розвитку захворювань у робітників портів та визначення робочих місць, на яких можуть працювати інваліди. З цієї ціллю були вивчені дані про працюючих у портах інвалідах та їх працевлаштуванні.

Ключові слова: *захворюваність, працевлаштування, морські порти, інваліди*

Вступ

Вирішенню питань інвалідності населення надається виключна увага у зв'язку з її розповсюдженістю та значною кількістю лиць з обмеженими можливостями. Ціллю роботи було проведення аналізу стану інвалідності у великих морських портах півдня України. Вибір контингенту був пов'язан з тим, що морські торговельні порти є складною виробничою системою, ефективно функціонування якою можливо у нерозривному зв'язку усіх підрозділів, наданих різноманітними по характеру трудової діяльності та численними по професійній належності контингентів робітників.

Результати та їх обговорення

За результатами вивчення роботи системи періодичних медичних оглядів (ПМО) в сучасних умовах, нами був відзначен ряд істотних недоліків у її функціонуванні. Насамперед, слід відмітити, що сформована к початку 90-х років система охорони здоров'я, у т.р. у промисловій медицині (медсанчастини, цехова служба), по своїй структурі та по кадровому потенціалу виявилась неефективною. Фактично ця система не виявляє суттєвого впливу на медичну профілактику захворювань і травм, включаючи професійні та професійно-обумовлені захворювання, своєчасну їх діагностику, лікування та

оздоровлення робітників, реабілітацію хворих та інвалідів. Що стосується проведення ПМО, то основними дефектами системи були:

- ПМО лиць, зайнятих на роботах з шкідливими та небезпечними умовами праці, проводились спеціальними комісіями без участі основного лікувальника — терапевта та без використання усіх медичних документів;
- якість ПМО не відповідала вимогам до роботи у шкідливих та небезпечних умовах праці (по окремим територіям та установам від 10 до 23 %) були допущені лиця з загальними соматичними хворобами, які мали високий ризик захворювання професійною патологією;
- у більшості випадків професійні та професійно-обумовлені захворювання на початкових стадіях розвитку не реєструвались, в наслідок чого ціленаправлена профілактика дії професійних факторів ризику та важкість перебігу захворювання проводилась недостатньо;
- відсутність взаємозв'язку та принципу наступності в лікуванні між цеховою та амбулаторною службою, відсутність єдиного лікаря у кожного робітника, недоліки в обміні інформацією та стану здоров'я робітників між різними структурами,

здійснюючими різні види допомоги, слабкі зв'язки лікувальної системи та санітарно-епідеміологічної служби.

У цих умовах суттєву роль почали здійснювати установи системи добровільного медичного страхування.

Щодо питань медичних та соціально-гігієнічних аспектів первинної інвалідності та працевлаштування інвалідів на об'єктах водного транспорту, то ці матеріали були опубліковані з нашою участю у роботах [1,2,3,4].

В результаті обстежень загальної захворюваності серед усіх робітників великих морських портів України у 2002-2014 рр. встановлено, що захворюваність на протязі декількох років тримається примірно на одному рівні.

Було встановлено, що захворювання органів дихання склали 24,1 % і займали 1-е місце во всіх підрозділах порту. У цій групі 85,9 % складають гострі респіраторні інфекції, які займають 20,7 % днів непрацездатності та 39,8 % випадків усієї захворюваності по порту. Такий високий рівень пояснюється тим, що робочі місця докерів, тальманів, будівників, слюсарів знаходяться на відкритих майданчиках і дія кліматичних факторів та переохолодження приводять до захворювань.

Захворювання кістково-м'язової системи дають зріст на 25 % у днях та займають 2-е місце серед усієї патології. Ці захворювання зустрічаються в усіх підрозділах у лиць, які займаються важкою фізичною працею.

Травматизм у портах зріс на 45,1 % у випадках та на 34,2 % у днях. В його структурі 41,2 % займає побутовий травматизм різних ступенів важкості, Виробничий травматизм складає 58,8 %.

Захворювання серцево-судинної системи займають 4-е місце та дали зріст на 17,6 % у днях. Аналіз даної патології показує, що 35,6 % захворівших складають пенсіонери, кількість днів

непрацездатності складає 19,4 %. Такий зріст патології обумовлен важкістю течії у лиць похилого віку та загостреням хронічних захворювань.

У групі захворювань системи кровообігу 29,9 % випадків у наслідку гіпертонічної хвороби та у 29,2 % випадків у наслідку ішемічної хвороби серця.

Серед захворювань органів дихання 92,4 % випадків та 85,9 % днів втрати працездатності за рахунок гострих респіраторних інфекцій, 1,6 % випадків внаслідок пневмонії.

У 18,5 % випадків у групі захворювань органів травлення у результаті виразкової хвороби шлунку та 12-пальцевої кішки, у т.р. 9,9 % випадків було визначено вперше.

Серед захворювань кістко-м'язової системи у 28,6 % випадків захворювань були викликані остеохондрозом. Захворювання кістко-м'язової системи постійно складають велику групу захворювань, яка приводить до непрацездатності за рахунок загострення хронічних остеохондрозів, радикулітів, гострих люмбалгій після важких фізичних навантажень та переохоложень.

Виробничий травматизм по кількості випадків зберігається на одному рівні, але звеличується кількість днів непрацездатності.

Злоякісні новоутворення зайняли 57,5 % днів.

Слід відмитити, що захворюваність має тенденцію к зростанню. Серед причин такого зросту слід відзначити наступні: гострі респіраторно-вірусні інфекції; виробничий травматизм; ігнорування робітниками засобів індивідуального захисту; захворювання шлунково-кишечного тракту захворювання кістково-м'язового апарату [5,6,7].

Узагальнені дані по захворюваності робітників морських портів були проведені з ціллю визначення факторів ризику для розвитку захворювань у ро-

бітників портів та визначення робочих місць, на яких можуть працювати інваліди. З цією ціллю були вивчені дані о працюючих у портах інвалідах.

За даними Одеського морського торговельного порту превалюють інваліди III групи (68,0 %), середній стаж роботи у них складає 28,7 років (від 10 до 45 років), продовжують роботу у порту 13,9 % інвалідів.

Вивчення порядку та критеріїв працевлаштування інвалідів у морських торговельних портах свідчило, що робітники порту, які стали інвалідами I, II, III груп в наслідку нещасного випадку чи професійного захворювання, за їх бажанням, з урахуванням стану здоров'я, працевлаштовуються на створені робочі місця інвалідів (РМІ), чи на звичайні робочі місця (РМ).

Для інвалідів I групи, при їх побажанні, можливостей та стану здоров'я виконувати деякі види робіт, створюються РМІ на дому (швацькі роботи, ремонт взуття, програмування, роботи на комп'ютері).

Інваліди II и III груп використовуються на РМІ та на звичайних робочих місцях.

На підставі проведених соціально-гігієнічних та медико-санітарних досліджень у портах Южний та Іллічівськ було надано наукове обґрунтування до критеріїв можливостей використання праці різних категорій інвалідів у професіях та посадах у портах.

Були розроблені затверджені МОЗ України:

- "Перелік професій, посад та робіт у портах на яких праця інвалідів захищена";
- "Перелік професій, посад у портах та робіт на яких можливо використання праці інвалідів в залежності від захворювання, групи інвалідності, особливостей течії захворювання".

Наведені переліки можуть бути використані в організації роботи по

створенню робочих місць інвалідів, їх працевлаштуванню у морських портах. Переліки можуть бути використані у робочих взаємовідносинах з галузевими відділеннями Фонда України по соціальному захисту інвалідів та при вирішенні суперечних питань у судовій практиці.

Розроблена система дозволяє наділяти порядок створення робочих місць інвалідів та їх працевлаштування.

Література

1. Лисобей В.А., Скиба А.В., Евстафьев В.Н. Первичная инвалидность портовых работников старших возрастных групп // Проблемы старения и долголетия. IV национальный конгресс геронтологів і геріатрів України.-К.,Т.14.-приложение.-2005.-С. 250.
2. Скиба А.В. Проблемы трудоустройства инвалидов в морских портах // Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України.-К., 2006.-С. 204-205.
3. Скиба А.В. Социально-гигиенические проблемы трудоустройства инвалидов в морских портах // Актуальные проблемы транспортной медицины, Одесса, 2006.-№ 3 (5).-С. 74-79.
4. Скиба О.В. Актуальні питання працевлаштування інвалідів у портах // Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України.-К., 2007.-С. 164-165.
5. Yevstafiev V.N., Lisobey V.A., Skiba A.V. Job placement disabled persons in sta ports // 10th International Symposium on Maritime Health, Goa, India, 23-26 September 2009, Parallel Session 5 – Topic: 12 Human Element and Performance I, Paper 2.
6. Skiba A.V., Zukow W. Employment of persons with disabilities in marine ports // Journal of Health Sciences, 2013, vol 3, № 5.-P.121-130.
7. Скиба А.В., Евстафьев В.Н. Обследование трудоустройства инвалидов в морских портах // XIII-е чтения им. В.В.Подвысоцкого: Бюллетень материалов научной конференции (19-20 июня 2014 г.).- Одесса: УкрНИИМТ, 2014.-С. 239-240.

References

1. Lisobey V. A., Skiba A. V., Yevstafiev V. N. Primary disability of the port workers of older age groups // Problems of ageing

and longevity. IV national congress of gerontologists and geriatricians of Ukraine.-Kiev, 2005.- Vol. 14 (Suppl.). – P. 250 (Ukr.).

2. Skiba A. V. Problems of disable persons job placement in marine ports// Urgent problems of hygiene and ecological safety of Ukraine.-Kiev, 2006. -P. 204-205 (Ukr.).
3. Skiba A. V. Social-and-hygienic problems of disable persons job placement in marine ports // Urgent problems of transport medicine. — 2006.-№ 3 (5).- P. 74-79 (Rus.).
4. Skiba O. V. Urgent problems of disable persons job placement in ports // Urgent problems of hygiene and ecological safety of Ukraine. — Kiev, 2007.- P. 164-165 (Ukr.).
5. Yevstafiev V.N., Lisobey V.A., Skiba A.V. Job placement disabled persons in sta ports // 10th International Symposium on Maritime Health, Goa, India, 23-26 September 2009, Parallel Session 5 – Topic: 12 Human Element and Performance I, Paper 2.
6. Skiba A.V., Zukow W. Employment of persons with disabilities in marine ports // Journal of Health Sciences. – 2013.- Vol 3, № 5.- P. 121 — 130.
7. Skiba A. V., Yevstafiev V. N. Examination of disable persons job placement in marine ports // V. V. Podvysotsky XIIIth conference: Materials of scientific conference, 19-20 June, 2014, Odessa.- Odessa, UkrRI MT, 2014.-P. 239-240 (Rus).

Резюме

ТРУДОУСТРОЙСТВО ЛИЦ СТАРШИХ ВОЗРАСТНЫХ ГРУПП И ИНВАЛИДОВ В МОРСКИХ ПОРТАХ

Скиба А.В., Евстафьев В.Н.

Представленные обобщенные данные по заболеваемости работников морских портов были приведены с целью определения факторов риска для развития заболеваний у работников портов и определения рабочих мест, на которых могут работать инвалиды. С этой целью были изучены данные о работающих в портах инвалидах и их трудоустройстве.

Ключевые слова: *заболеваемость, трудоустройство, морские порты, инвалиды*

Summary

EMPLOYMENT OF PERSONS OF SENIOR AGE-DEPENDENT GROUPS AND INVALIDS IN MARINE PORTS

Skiba A.V., Yevstafyev V.N.

Presented aggregate data on morbidity of workers of marine ports were resulted with the purpose of determination of risk factors for development of diseases for the workers of ports and determining the workings locations, which invalids can work on. Information was to that end studied about workings in ports invalids and their employment.

Keywords: *incidence, employment, seaports, disabled*

*Впервые поступила в редакцию 20.05.2015 г.
Рекомендована к печати на заседании редакционной коллегии после рецензирования*